

РЕЦЕНЗІЯ

завідувача кафедри управління та освітніх технологій
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
кандидата педагогічних наук, професора **КУБЦЬКОГО Сергія Олеговича**
на дисертацію **ЧЖЕН Яньцзя** на тему:
«Формування системи управління якістю освітніх послуг закладу вищої освіти»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 073 «Менеджмент»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертації. Сучасний розвиток системи вищої освіти України відбувається в умовах суттєвих соціально-економічних та інституційних змін, що супроводжуються цифровою трансформацією освітньої діяльності, інтеграцією до Європейського простору вищої освіти, посиленням конкуренції між закладами вищої освіти та необхідністю забезпечення високих стандартів освітньої діяльності. За таких умов особливого значення набуває формування ефективної системи управління якістю освітніх послуг, здатної забезпечити адаптацію закладів вищої освіти до сучасних викликів, підвищення ефективності управлінських процесів та зміцнення їх конкурентних позицій.

Водночас функціонування закладів вищої освіти ускладнюється впливом демографічного скорочення контингенту потенційних вступників, наслідками воєнного стану, обмеженістю фінансових ресурсів, необхідністю широкого впровадження цифрових технологій та постійного вдосконалення внутрішніх механізмів забезпечення якості освіти. Це зумовлює потребу в пошуку сучасних підходів до формування системи управління якістю освітніх послуг, які ґрунтуються на комплексному поєднанні організаційних, інформаційних, аналітичних та управлінських інструментів.

У зв'язку з цим дисертація Чжен Яньцзя, присвячена формуванню системи управління якістю освітніх послуг закладу вищої освіти, є своєчасною та актуальною. Запропоновані автором теоретичні положення, методичні підходи та практичні рекомендації мають вагоме значення для вдосконалення управління якістю освітніх послуг, підвищення ефективності функціонування закладів вищої освіти та забезпечення їх конкурентоспроможності в сучасних умовах.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і пропозицій дисертації, їх достовірність і новизна. Наукові положення, висновки та рекомендації, наведені у дисертації, є достатньо обґрунтованими, логічно взаємопов'язаними та відповідають поставленій меті й визначеним завданням дослідження.

Наукова новизна дисертації полягає в розробленні теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій щодо формування системи управління якістю освітніх послуг закладу вищої освіти. Позитивної оцінки заслуговують удосконалені підходи до формування системи управління якістю освітніх послуг в умовах трансформації освітнього середовища, а також до управління якістю на основі системної моделі, побудованої із використанням циклу безперервного вдосконалення (PDCA). Важливе наукове значення мають положення, що набули подальшого розвитку, зокрема щодо уточнення змісту поняття «якість освітньої послуги», розвитку теоретичних підходів до управління якістю освітніх послуг, удосконалення методичних підходів до прогнозування чисельності здобувачів вищої освіти, оцінювання якості освітніх послуг, визначення стратегічних напрямів розвитку системи управління якістю та обґрунтування цифрової трансформації управління якістю освітніх послуг.

Висновки дисертації ґрунтуються на результатах проведених теоретичних та аналітичних досліджень, є аргументованими, послідовними та підтверджуються отриманими результатами. Практичні рекомендації логічно випливають із проведеного аналізу, мають прикладний характер і можуть бути використані закладами вищої освіти для вдосконалення системи управління якістю освітніх послуг.

Мета дисертаційного дослідження полягає у розробленні й обґрунтуванні теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій щодо формування системи управління якістю освітніх послуг закладу вищої освіти, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності та формуванню позитивної академічної репутації закладу вищої освіти в умовах трансформації освітнього середовища.

Структура дисертації характеризується логічною та послідовною побудовою, що забезпечило комплексне розкриття обраної теми та досягнення поставленої мети дослідження. Робота ґрунтується на сучасних теоретичних положеннях, нормативно-правовій базі, статистичних матеріалах, результатах власних аналітичних досліджень і соціологічних опитувань. Використані методи дослідження є взаємопов'язаними, адекватними поставленим завданням і забезпечують належний рівень обґрунтованості одержаних результатів.

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У **першому розділі** досліджено теоретичні аспекти формування системи управління якістю освітніх послуг закладу вищої освіти. Узагальнено наукові підходи до трактування понять «освітня послуга» та «якість освітньої послуги», розкрито їх зміст і взаємозв'язок. Систематизовано нормативно-правове забезпечення управління якістю освітніх послуг, обґрунтовано роль внутрішньої та зовнішньої систем забезпечення якості, визначено принципи, функції й організаційні засади функціонування системи управління якістю освітніх послуг закладу вищої освіти. Автором також надано пропозиції щодо удосконалення підходів до формування системи управління якістю освітніх послуг як цілісної системи взаємодії її структурних елементів і суб'єктів управління.

У **другому розділі** здійснено комплексний аналіз сучасного стану системи управління якістю освітніх послуг у закладах вищої освіти України. Досліджено тенденції розвитку вищої освіти в умовах демографічних змін, міграційних процесів, економічної нестабільності та воєнних викликів, проаналізовано динаміку мережі закладів вищої освіти і контингенту здобувачів вищої освіти. Запропоновано методичний підхід до прогнозування чисельності здобувачів вищої освіти на основі багатофакторної лінійної моделі. На прикладі Національного університету біоресурсів і природокористування України проведено оцінювання функціонування системи управління якістю освітніх послуг із використанням PEST- та SWOT-аналізу, а також результатів анкетного опитування здобувачів вищої освіти й науково-педагогічних працівників, що дозволило виявити сильні сторони та проблемні аспекти управління якістю освітніх послуг, а також розробити рекомендації щодо можливих шляхів їх вирішення.

У **третьому розділі** обґрунтовано напрями удосконалення системи управління якістю освітніх послуг закладу вищої освіти. Запропоновано інтегровану модель управління якістю освітніх послуг, що забезпечує взаємодію внутрішньої та зовнішньої систем забезпечення якості через інтеграційний блок, цифрові інструменти та механізми зворотного зв'язку. Розроблено системну модель підвищення якості освітніх послуг на основі циклу безперервного вдосконалення (PDCA), обґрунтовано стратегічні напрями забезпечення конкурентоспроможності закладу вищої освіти та запропоновано цифрову модель управління

якістю освітніх послуг, яка передбачає використання єдиної цифрової платформи моніторингу, аналізу інформації та підтримки прийняття управлінських рішень.

Дисертація завершується ґрунтовними висновками.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. У дисертації вирішено актуальне наукове завдання, результати якого мають як теоретичне, так і практичне значення. Основні положення роботи доведено до рівня науково обґрунтованих рекомендацій, що забезпечує можливість їх практичного впровадження в діяльність закладів вищої освіти.

Наукова цінність одержаних результатів полягає у розвитку теоретико-методичних засад формування системи управління якістю освітніх послуг закладу вищої освіти, удосконаленні підходів до її побудови та функціонування в умовах трансформації освітнього середовища. Практичне значення мають запропоновані автором рекомендації щодо удосконалення системи управління якістю освітніх послуг, які спрямовані на підвищення ефективності управління освітньою діяльністю, розвитку внутрішньої системи забезпечення якості освіти та зміцнення конкурентних позицій закладів вищої освіти.

Результати дисертації можуть бути використані у практичній діяльності закладів вищої освіти під час формування й удосконалення внутрішніх систем управління якістю освітніх послуг, розроблення стратегій розвитку, планування контингенту здобувачів вищої освіти, а також упровадження сучасних цифрових інструментів моніторингу та управління якістю освітнього процесу. Окремі положення роботи доцільно використовувати в освітньому процесі під час викладання освітніх компонентів із менеджменту, управління якістю, стратегічного управління та цифрового менеджменту, а також при підготовці навчально-методичного забезпечення.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій у наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні результати дисертаційного дослідження повною мірою висвітлено у 10 наукових працях, з яких 4 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, стаття у науковому виданні іншої держави, 5 тез наукових доповідей на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійно написаною кваліфікаційною науковою працею з науково-обґрунтованими висновками і рекомендаціями. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування. Таким чином, у дисертації Чжен Яньця на тему: «Формування системи управління якістю освітніх послуг закладу вищої освіти» відсутні порушення академічної доброчесності.

Питання для дискусійного обговорення та недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення. У цілому позитивно оцінюючи дисертацію, слід висловити окремі зауваження та побажання дискусійного характеру:

1. У дисертації автором ґрунтовно досліджено теоретичні засади формування системи управління якістю освітніх послуг закладу вищої освіти. Однак, на нашу думку, доцільно було б більш детально представити еволюцію підходів до управління якістю освітніх послуг у контексті розвитку Європейського простору вищої освіти.

2. У підрозділі 3.1 дисертації запропоновано інтегровану модель управління якістю освітніх послуг закладу вищої освіти, яка характеризується комплексністю та логічною структурою. Водночас, для більш чіткого сприйняття окремих положень моделі доцільно

було б детальніше розкрити механізми взаємодії окремих груп стейкхолдерів у процесі забезпечення якості освітніх послуг.

3. Дисертація містить вагомі результати щодо використання цифрових інструментів у системі управління якістю освітніх послуг. Проте, на нашу думку, окремої уваги заслуговує питання розроблення показників оцінювання результативності цифровізації системи управління якістю освітніх послуг, що може стати перспективним напрямом подальших наукових досліджень.

4. Автором запропоновано інноваційні підходи до удосконалення системи управління якістю освітніх послуг. Водночас більшої практичної завершеності дослідженню надало б розширення рекомендацій щодо механізмів реалізації окремих запропонованих управлінських рішень.

Висловлені зауваження та побажання не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження, мають рекомендаційний характер і не впливають на її наукову цінність та достовірність отриманих результатів.

Загальний висновок. Дисертація є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання. Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих наукових працях повністю відповідають вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор Чжен Яньцзя заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Рецензент завідувач кафедри управління та освітніх технологій Національного університету біоресурсів і природокористування України, кандидат педагогічних наук, професор Сергій КУБИЦЬКИЙ